
“VASIL LEVSKI” NATIONAL MILITARY UNIVERSITY

REVIEW

from

professor, Ph.D. Veselin Petrov Madan ski,

professor in the Department of "Language Education and Physical Training"
of National Military University "V. Levski"

of the dissertation work of **Col. Assoc. Dr. Rumen Angelov Marinov**
on: **“Dynamics of Military Security in a Changing Security Environment”**
presented for the acquisition of the **scientific degree “Doctor of Science”**
in the field of higher education 9. “Security and Defense”,
professional direction 9.1. “National Security”

The scientific jury was appointed in Order No. RD-06-136/04.07.2024 of the
Head of Vasil Levski National University

1. Relevance and significance of the developed scientific problem

The methodological assessment of the degree of study of the researched problem gives reason to conclude that until now there are few relevant scientific developments investigating approaches to improving the indicators of military security, on which its effectiveness depends in a national aspect, caused by a dynamically changing environment for security. These changes require improvement and unification of processes for: collection, processing and use of information, recognition and assumption of heterogeneous threats and risks; analyzing the likely development of the situation and based on all these elements to develop, select and prepare optimal options for actions; determining the most appropriate moment to take one or another action; ensuring speed, maneuverability and independence of the participating own forces and means. Regarding the dynamics of military security, comprehensive research on the subject is not available to establish the relationship between military security and national security (power) over time.

At the moment, there are not enough detailed and in-depth publications on this issue. There is a lack of theoretical priorities for modeling and optimizing a model of military security, considering its dynamics through the prism of geostrategic and geopolitical interests, and responding to the challenges of the sharply changed security environment at the beginning of the 21st century. The topicality and importance of the topic is dictated above all by the growing role of national security and the influence of the changing security environment on the dynamics of the country's military security.

Examining these dynamics is essential to understanding the complexity of the security environment and its potential impact on military security. The dynamics of military security is meaningfully revealed in the interaction of state security and the temporary state of the security environment in the region, including mainly the political mechanisms used to adapt military security to changes in external and internal factors that are typical and unique to a given region in the world. Military security is considered as a system and a corresponding structure, with its dynamics covering the details of the interaction between the subsystems that make it up.

This interaction is integrated into the understanding of synchronizing the ongoing dynamics of military security in the national security system and in the structure in a given region, as an immediate response to changes in the security environment of a particular country. With regard to the dynamics of the

development of military security in the Republic of Bulgaria, the trends in the changes of the bearers (owners) of military security have been identified and the direction and intensity of the transformations occurring in the content and quality of the dependence between national and military security have been analyzed.

The dissertation research in this sense is an attempt to prove that military security in a long-term aspect represents a theory of knowledge, a perception of the overall security of individual subsystems. In this connection, the thesis is emphasized that the higher the level of military security, the more protected the state and the greater its sovereignty. Moreover, the dynamics of military security are recognized as a phenomenon particularly important in the era of globalization. In this sense, the topic of the dissertation fully corresponds with the main content of the development.

The dissertation represents a novelty in researching the dynamics of military security through the lens of national security, addressing gaps in knowledge and models for managing security and defense from a geostrategic perspective. The critical importance of military security cannot be overstated and any misunderstanding of its importance can compromise the overall security of the nation. The Republic of Bulgaria is no exception and failure to take this fact into account represents a serious threat to the country's national security system. It is extremely important to prioritize and invest in military security to protect the country's sovereignty.

The research problem that the national security system is facing an extremely important challenge - the misinterpretation (perception) of military security, as a result of which neglected factors that affect the country's national security are revealed and studied, is current and significant. The results provide evidence for these effects.

Definitions related to national security have been thoroughly analyzed, a working definition has been synthesized, a thorough analysis of the national security systems of selected countries has been carried out and a rational approach has been derived for maintaining the necessary level of national and military security in the Republic of Bulgaria.

The hierarchy of the subsystems making up the country's national security system is defined. Contemporary security paradigms in international relations and how state authorities, military organization and technology contribute to ensuring the desired level of military security are analyzed.

Through the Lotka-Wolter and Richardson models, the main changes in the country's military security have been studied in a diachronic plan, and approaches have been proposed for forecasting the state and dynamics of military security in the changing security environment of the Balkan Peninsula.

In their totality, the results in the dissertation work summarize and enrich the theory of international, national and military security and expand the modern notions of the dynamics of interrelationships and their mutual determinism, as well as approaches to research, analysis and forecasting of these dynamics in a changing security environment.

2. General characteristics and structure of the dissertation work

The research methodology used in the study fully takes into account the complex and multifaceted nature of the research problem and the defined research tasks. For the purposes of the research, a systematic approach is used as the main scientific methodology. Scientific research combines a combination of conventional and innovative methods. Conventional methods include theoretical analysis and synthesis, content analysis, critical inquiry, blending historicism and logic, systematic, factorial, and comparative analysis. Innovative methodologies include adopting a multidisciplinary approach, using phenomenological methods, using hermeneutics and interpretation, applying randomization and stratification techniques, validating and applying research results, and conducting risk analysis and management.

The dissertation work is structured appropriately in terms of volume and content with an introduction, five sections (chapters), including general conclusions and proposals, scientific and scientific-applied contributions, conclusion, list of used literature and appendices. It consists of 536 pages, of which main text - 440 pages, number of figures - 88 in the main text, number of tables - 32 in the main text, number of literary sources - 203, number of appendices - 38, number of definitions in a list - 14, number of statements in the list - 10.

Figures and tables in the main text illustrate and inform the results appropriately, and the appendices provide additional detailed informativeness and visualization. The definitions and statements presented in additional lists allow for a more synthesized and clear understanding of theoretical propositions important to the study and those, although the statements could find expression in the conclusions.

The submitted work meets the requirements.

3. Characteristics of the scientific and scientific-applied contributions in the dissertation. Credibility of the material.

I accept the scientific and applied scientific contributions formulated by the author as follows:

3.1. SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS

1. The definitions have been adapted to describe the content of national and military security, as well as the dynamics of the country's military security.

2. Statistical methods were used to determine the state of national security of the Republic of Bulgaria.

3. The relative weight of influence of national security subsystems was determined by the hierarchy method.

4. A matrix of pairs is constructed for the assessment of national security subsystems.

5. A methodology has been adapted for determining the dynamics of national security based on the hierarchy of the subsystems that make up national security.

6. Different security models are analyzed and the elements of the military model of state security are defined.

3.2. SCIENTIFIC AND APPLIED CONTRIBUTIONS

1. The priority areas for influencing the subsystems that make up the national security of the Republic of Bulgaria by 2023 have been determined, obtained through a survey of experts.

2. A system of criteria for evaluating the hierarchy of influence subsystems of the country's national security system has been developed.

3. An optimal option for determining the state of military security of the country is proposed, through the allocated military budget, as a relative part of the gross domestic product.

4. Variants are proposed for forecasting the state of the country's military and national security.

5. By the method of the games, strategies were developed for the behavior of the Republic of Bulgaria in ensuring the national security of the country

6. A methodology for determining the dynamics of military security at the simultaneous action of two reasons for changing the security environment in a given region of the world has been approved.

The reliability of the obtained results is ensured by the applied conventional and innovative methodologies, including the use of

phenomenological methods, the application of randomization and stratification techniques, validation and application of research results.

4. Evaluation of scientific results and contributions of scientific work

The essence of the obtained results and contributions can be summarized as follows:

4.1. Military Science News

- Theories, concepts, paradigms and approaches for understanding and analyzing security are summarized, and the thesis that the national interests of the state determine its provision is synthesized. By "rearranging" the structure and the priorities of each of its elements, the main principles of security studies are summarized, taking into account the latest results from other sciences that cover the military field.

- The offensive concept of deterrence has been identified as dominant in the modern dynamic security environment, displacing the defensive concept of the balance of power and requiring new approaches to analysis and forecasting of national security dynamics on a regional and global scale.

- A hierarchical dependence of the weight of the elements of the national security system is derived, which identifies military security as a primary and integrating component of the state's national security.

- A theoretical model of the country's military security is summarized, including definitions of the essence of military security, its components, interconnection with other types of security, principles of protection and other relevant aspects, and approaches for analysis and forecasting of its dynamics are proposed.

4.2. Application of scientific achievements

- The places of priority for influence of the subsystems that make up the national security of the Republic of Bulgaria by 2023 have been determined, obtained through a survey of expert staff, and a system of criteria has been developed to evaluate the hierarchy of influence of the subsystems of the country's national security system.

- An optimal option for determining the state of military security of the country is proposed, through the allocated military budget, as a relative part of the gross domestic product based on a model that includes the calculation of the geopolitical status of the country for a certain moment in time and the financial power of the country.

- Strategies for the behavior of the Republic of Bulgaria to ensure the country's national security have been developed, and options have been proposed for forecasting the state of its military and national security.

- A methodology has been approved for determining the dynamics of military security in the case of the simultaneous action of two reasons for changing the security environment in a given region of the world.

The basic scientific contributions and results thus formulated further develop and enrich the conceptual framework of security science, as a theoretical structure that is used to organize and understand complex concepts, phenomena or problems, including the basic concepts, principles and relationships between them that are used to analysis, discussion and development of strategies, policies or solutions, in particular the military security of the state and its dynamics in a changing security environment and are significant as theoretical summaries, practical approaches, methodology and solutions in the specific subject area. Applied scientific results are applicable in analysis, evaluation, forecasting and selection of strategy and solutions in the subject area.

The main part of the presented theses, statements and solutions represent original developments or are a new interpretation taking into account the dynamics of the security environment on a national, regional and global scale.

5. Evaluation of dissertation publications and authorship

The research process, its main points and results have been reported at scientific conferences and published in a scientific journal, in scientific publications, referenced and indexed in world-famous scientific information databases, conducted in the period 2018-2023. The main ideas and propositions of the research are reflected in 14 publications with a total volume of 107 printed pages, 6 (six) of which in English were published in international editions. 2 (two) publications are in Scopus database and 2 (two) in Research Databases EBSCO. 3 (three) of the publications are co-authored.

The indicated publications on the topic of the dissertation work are in the direction of scientific research, showing comprehensiveness and independence in the research process and reflecting the topic. Contributions are the work of the candidate and are the result of consistent research activity. In collective publications, the candidate's contribution is prominent.

6. Literary awareness and competence of the doctoral student

Scientific literature awareness is based on a comprehensive comparative analytical review of 203 literature sources, monographs, dissertations, books, documentaries and Internet sources. Of these: 38 laws, regulations, regulatory and administrative documents, 63 Cyrillic sources, 68 Latin sources and 34 Internet sources.

The publications of a number of authors relating to the problems of national security of states in the age of the globalizing world are analyzed by the author in two main groups: works of scientists that touch on a number of issues related to the process of globalization and works of researchers that examine some of the problems of organized violence in modern conditions, demonstrating the author's deep knowledge of the state of the problem. These sources form the basis for credibility in substantiating the theses and propositions presented in the dissertation and show an ability to creatively evaluate the literary material.

7. Evaluation of the auto-reference

The abstract meets the requirements in terms of volume and reflection of the structure of the dissertation work. At the same time, it does not convey clearly enough the sequence and logical connections of the main presentation, which mainly refers to the description of the wide instrumentation of used methodologies.

I believe that, in general, the abstract presents the merits and scientific value of the dissertation work.

8. Critical Notes

My critical remarks are aimed at the precision of the abstract and the elaboration of some of the particular and general conclusions. I recommend that in his further work Col. Assoc. Dr. Rumen Marinov should develop more closely his scientific and publication activity in professional direction 9.2 "Military Affairs", which is a priority for the profiling department, the faculty that leads and the institution.

9. Personal impressions and other matters on which the reviewer considers it necessary to take a position

I have known Col. Assoc. Dr. Rumen Marinov since he held his first academic position. Since then, he has made systematic and purposeful efforts to increase his scientific qualification through active research and publication activities and occupying the relevant academic positions. Communicative and approachable in his relationships. We have no joint scientific publications.

10. Conclusion

The dissertation work developed by Col. Assoc. Dr. Rumen Marinov for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" on the topic "Dynamics of military security in a changing security environment" corresponds to the minimum requirements for such a work.

It contains significant scientific and scientific-applied results that represent theoretical summaries, contributions and approaches to research, analysis and forecasting of the dynamically changing security environment, representing original contributions to security science.

I have no information about plagiarism signals in the work and publications. An anti-plagiarism check report has been submitted.

11. Evaluation of the dissertation work

Taking into account the scientific and scientific-applied results achieved in the dissertation work for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" on the topic "Dynamics of military security in a changing security environment" and taking into account the critical remarks, **I give a positive assessment** of the work and offer the honorable scientific jury to award the scientific degree "Doctor of Sciences" to Col. Assoc. Dr. Rumen Angelov Marinov in the field of higher education 9. "Security and Defense", professional direction 9.1. "National Security".

24.07.2024 г.
V. Tarnovo

Reviewer:
professor, D.S. /Madanski/

10. Conclusion

The dissertation work developed by Col. Assoc. Dr. Rumen Marinov for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" on the topic "Dynamics of military security in a changing security environment" corresponds to the minimum requirements for such a work.

It contains significant scientific and scientific-applied results that represent theoretical summaries, contributions and approaches to research, analysis and forecasting of the dynamically changing security environment, representing original contributions to security science.

I have no information about plagiarism signals in the work and publications. An anti-plagiarism check report has been submitted.

11. Evaluation of the dissertation work

Taking into account the scientific and scientific-applied results achieved in the dissertation work for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" on the topic "Dynamics of military security in a changing security environment" and taking into account the critical remarks, **I give a positive assessment** of the work and offer the honorable scientific jury to award the scientific degree "Doctor of Sciences" to Col. Assoc. Dr. Rumen Angelov Marinov in the field of higher education 9. "Security and Defense", professional direction 9.1. "National Security".

24.07.2024 г.
V. Tarnovo

Reviewer:
professor, D.S. Madanski/

НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

РЕЦЕНЗИЯ

от

професор д.н. Веселин Петров Мадански,
професор в департамент „Езиково обучение и физическа подготовка “
на Национален военен университет „В. Левски”

на дисертационния труд на полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов
на тема: **Динамика на военната сигурност в променяща се среда за**
сигурност“

представен за придобиване на **научна степен „доктор на науките“**
в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“,
професионално направление 9.1. „Национална сигурност“

Научното жури е отдадено в Заповед № РД -06-136/04.07.2024 г. на
Началника на НВУ „Васил Левски”

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Методологическата оценка на степента на проученост на изследвания проблем дава основание да се направи извода, че до момента съществуват малко релевантни научни разработки, изследващи подходи за подобряване на показателите на военната сигурност, от които зависи ефективността ѝ в национален аспект, предизвиквани от динамично променящата се среда за сигурност. Тези промени изискват усъвършенстване и унифициране на процесите по: събиране, обработка и използване на информация, разпознаване и предполагагане на разнородни заплахи и рискове; анализиране вероятното развитие на обстановката и на основа на всички тези елементи да се разработят, изберат и подготвят оптимални варианти на действия; определяне на най-подходящия момент за предприемане на едно или друго действие; осигуряване бързина, маневреност и самостоятелност на участващите собствени сили и средства. По отношение на динамиката на военната сигурност не са налични цялостни изследвания по темата, които да установят връзката между военната сигурност и националната сигурност (власт) във времето. Към момента няма достатъчно подробни и задълбочени публикации по този въпрос. Липсват теоретични приоритети за моделиране и оптимизиране на модел на военна сигурност, разглеждане на неговата динамика през призмата на геостратегически и геополитически интереси и отговор на предизвикателствата в рязко променената средата за сигурност в началото на 21 век.

Актуалността и значимостта на тематиката е продиктувана преди всичко от нарастващата роля на националната сигурност и влиянието на променящата се среда за сигурност върху динамиката на военната сигурност на страната. Проучването на тази динамика е от съществено значение за разбирането на сложността на средата за сигурност и потенциалното ѝ въздействие върху военната сигурност.

Динамиката на военната сигурност е смислено разкрита във взаимодействието на сигурността на държавата и временното състояние на средата за сигурност в региона, като включва главно, използваните политически механизми за адаптиране на военната сигурност към промените на външните и вътрешните фактори, които са типични и уникални за даден регион в света. Военната сигурност е разгледана като система и съответна структура, като нейната динамика обхваща детайлите във взаимодействието между подсистемите, които я изграждат.

Това взаимодействие е интегрирано в разбирането на синхронизиране на протичащата динамика на военната сигурност в системата за национална сигурност и в структурата в даден регион, като незабавен отклик на промените в средата на сигурност на определена държава. По отношение на динамиката на развитието на военната сигурност в Р. България са идентифицирани тенденциите в промените на носителите (притежателите) на военна сигурност и са анализирани посоката и интензивността на трансформациите, които се случват в съдържанието и качеството на зависимостта между националната и военна сигурност.

Дисертационното изследване в този смисъл е опит да се докаже, че военната сигурност в дългосрочен аспект, представлява теория на познанието, възприятие на съвкупната сигурност на отделните посистеми. В тази връзка е акцентирано на тезата, че колкото е по-високо нивото на военна сигурност, толкова държавата е по-защитена и е по-голям нейният суверенитет. Освен това, динамиката на военната сигурност се осъзнава като феномен, особено важен в ерата на глобализацията. В този смисъл, темата на дисертационния труд съответства напълно с основното съдържание на разработката.

Дисертацията представлява новост в изследване динамиката на военната сигурност през призмата на националната сигурност, адресирайки пропуските в знанията и моделите за управление на сигурността и отбраната от геостратегическа гледна точка. Обосновано е критичното значение на военната сигурност, което не може да бъде надценено и всяко неразбиране на нейното значение може да компрометира цялостната сигурност на нацията. Република България не прави изключение и неотчитането на този факт представлява сериозна заплаха за системата за национална сигурност на страната. Изключително важно е да се даде приоритет и да се инвестира във военната сигурност, за да се защити суверенитетът на страната.

Изследователският проблем, че системата за национална сигурност е изправена пред изключително важно предизвикателство – погрешното тълкуване (възприемане) на военната сигурност, като в резултат са разкрити и изследвани пренебрегвани фактори, които въздействат върху националната сигурност на страната е актуален и значим. Резултатите формират доказателства за тези ефекти.

Задълбочено са анализирани дефиниции, свързани с националната сигурност, като е синтезирана работна такава, извършен е задълбочен анализ на системите за национална сигурност на избрани държави и е изведен рационален подход за поддържане на необходимото ниво на национална и военна сигурност в Република България.

Определена е йерархията на подсистемите изграждащи системата за национална сигурност на страната. Анализирани са съвременните парадигми за сигурност в международните отношения и как държавните органи, военната организация и технологиите допринасят за осигуряване на желаното ниво на военна сигурност.

Чрез моделите Лотка-Волтер и Ричардсън са изследвани основните промени във военната сигурност на страната в диахронен план и са предложени подходи за прогнозиране на състоянието и динамиката на военната сигурност в променящата се среда за сигурност на Балканският полуостров.

В своята съвкупност резултатите в дисертационния труд обобщават и обогатяват теорията за международната, националната и военната сигурност и разширяват съвременните представи за динамиката на взаимовръзките и взаимната им детерминираност, както и подходите за изследване, анализ и прогнозиране на тази динамика в променяща се среда за сигурност.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Изследователската методология, използвана в изследването, отчита изцяло сложния и многостранен характер на изследователския проблем и дефинираните изследователски задачи. За целите на изследването се използва системен подход като основна научна методология. Научното изследване съчетава комбинация от конвенционални и иновативни методи. Конвенционалните методи включват теоретичен анализ и синтез, анализ на съдържанието, критично изследване, смесване на историзъм и логика, систематичен, факторен и сравнителен анализ. Иновативните методологии включват възприемане на мултидисциплинарен подход, използване на феноменологични методи, използване на херменевтика и интерпретация, прилагане на техники за рандомизация и стратификация, валидиране и прилагане на изследователски резултати, както и провеждане на анализ и управление на риска.

Дисертационният труд е структуриран подходящо по обем и съдържание с въведение, пет раздела (глави), включващи общи изводи и

предложения, научни и научно-приложни приноси, заключение, списък на използваната литература и приложения. Състои се от 536 страници, от тях основен текст – 440 страници, брой на фигурите – 88 в основния текст, брой на таблиците – 32 в основния текст, брой на литературните източници – 203, брой на приложенията – 38, брой на определенията в списък – 14, брой на твърденията в списък – 10.

Фигурите и таблиците в основния текст онагледяват и информират подходящо резултатите, а приложенията предоставят допълнителна подробна информативност и визуализация. Определенията и твърденията изнесени в допълнителни списъци, дават възможност за по-синтезирано и ясно разбиране на важни за изследването теоретични постановки и тези, въпреки че твърденията биха могли да намерят израз в изводите.

Представеният труд съответства на изискванията.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала.

Приемам научните и научноприложни приноси, формулирани от автора, както следва:

3.1. НАУЧНИ ПРИНОСИ

1. Адаптирани са определения за описване съдържанието на националната и военната сигурност, както и динамиката на военната сигурност на страната.

2. Използвани са статистически методи за определяне състоянието на националната сигурност на Република България.

3. Определено е относителното тепло за влияние на подсистемите на националната сигурност по метода на йерархията.

4. Изграждана е матрица на двойки за оценка на подсистемите на националната сигурност.

5. Адаптирана е методика за определяне динамиката на националната сигурност на основата йерархията на подсистемите изграждащи националната сигурност.

6. Анализирани са различни модели за сигурност като са определени елементите на военния модел за сигурност на държавата.

3.2. НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

1. Определени са местата по приоритети за влияние на подсистемите изграждащи националната сигурност на Р България към 2023, получени чрез анкетно проучване на експертен състав.

2. Разработена е система от критерии за оценка йерархията за влияние подсистемите на системата на националната сигурност на страната.

3. Предложен е оптимален вариант за определянето на състоянието на военна сигурност на страната, чрез отпуснатият военен бюджет, като относителна част брутният вътрешен продукт.

4. Предложени са варианти за прогнозиране състоянието на военната и националната сигурност на страната.

5. По метода на игрите са разработени стратегии за поведение на Р България по осигуряване националната сигурност на страната

6. Апробирана е методика за определяне динамиката на военна сигурност при едновременното действие на две причини за изменение на средата за сигурност в даден регион от света.

Достоверността на получените резултати се осигурява от приложените конвенционални и иновативни методологии, включващи използване на феноменологични методи, прилагане на техники за рандомизация и стратификация, валидиране и прилагане на изследователски резултати.

4. Оценка на научните резултати и приносите на научния труд

Същността на получените резултати и приноси могат да се обобщят, както следва:

4.1. Новост за военната наука

- Обобщени са теории, концепции, парадигми и подходи за разбиране и анализ на сигурността, като е синтезирана тезата, че определящи за нейното осигуряване са националните интереси на държавата. Чрез „преподреждане“ на структурата и приоритетите на всеки един елемент от нея са обобщени основните принципи на проучванията за сигурност, като се вземат предвид и последните резултати и от други науки, които обхващат военната област.

- Като доминираща в съвременната динамична среда за сигурност е идентифицирана офанзивната концепцията на детерацията, изместваща дефанзивната концепция на баланса на силите и изискваща нови подходи за анализ и прогнозиране на динамиката на националната сигурност в регионален и глобален мащаб.

- Изведена е йерархическа зависимост на тежестта на елементите на системата на национална сигурност, която идентифицира военната

сигурност като първостепенен и интегриращ компонент на националната сигурност на държавата.

- Обобщен е теоретичен модел на военната сигурност на страната, включващ дефиниции на същността на военната сигурност, нейните компоненти, взаимосвързаност с други видове сигурност, принципи за защита и други релевантни аспекти, като са предложени подходи за анализ и прогнозиране на динамиката ѝ.

4.2. Приложение на научни постижения

- Определени са местата по приоритети за влияние на подсистемите изграждащи националната сигурност на Р. България към 2023, получени чрез анкетно проучване на експертен състав, като е разработена система от критерии за оценка йерархията за влияние на подсистемите на системата на националната сигурност на страната.

- Предложен е оптимален вариант за определянето на състоянието на военна сигурност на страната, чрез отпуснатият военен бюджет, като относителна част брутния вътрешен продукт на основата на модел, включващ изчисляване на геополитическия статус на държавата за определен момент от време и финансовата мощ на държавата.

- Разработени са стратегии за поведение на Р. България по осигуряване националната сигурност на страната, като са предложени варианти за прогнозиране състоянието на военната и националната ѝ сигурност.

- Апробирана е методика за определяне динамиката на военна сигурност при едновременното действие на две причини за изменение на средата за сигурност в даден регион от света.

Така формулираните основни научни приноси и резултати доразвиват и обогатяват концептуалния каркас на науката за сигурността, като теоретична структура, която се използва за организиране и разбиране на сложни понятия, явления или проблеми, включващ основните понятия, принципи и взаимоотношения между тях, които се използват за анализ, обсъждане и разработване на стратегии, политики или решения, в частност военната сигурност на държавата и нейната динамика в променяща се среда за сигурност и са значими като теоретични обобщения, практически подходи, методология и решения в конкретната предметна област. Научноприложните резултати са приложими при анализ, оценка, прогнозиране и избор на стратегия и решения в предметната област.

Основната част от изложените тези, постановки и решения представляват оригинални разработки или са нова интерпретация с отчитане на динамиката на средата за сигурност в национален, регионален и глобален мащаб.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

Процесът на изследването, неговите основни положения и резултатите са докладвани на научни конференции и публикувани в научно списание, в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, проведени в периода 2018-2023 г. Основните идеи и постановки на изследването са отразени в 14 публикации с общ обем от 107 печатни страници, 6 (шест) от които на английски език са публикувани в международни издания. 2 (две) публикации са в база данни Scopus и 2 (две) в Research Databases EBSCO. 3 (три) от публикациите са в съавторство.

Посочените публикации по темата на дисертационния труд са в направлението на научните изследвания, като показват обхватност и самостоятелност в научноизследователския процес и отразяват темата. Приносите са дело на кандидата и са резултат на последователна научноизследователска дейност. При колективните публикации, приносът на кандидата е виден.

6. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Научнолитературната осведоменост се основава на цялостен сравнителен аналитичен преглед на 203 литературни източници, монографии, дисертации, книги, документални филми и интернет източници. От тях: 38 закони, нормативни актове, регламентиращи и административни документи, 63 източника на кирилица, 68 източника на латиница и 34 Интернет източника. Публикациите на редица автори, отнасящи се до проблемите на националната сигурност на държавите в епохата на глобализацията се свят са анализирани от автора в две основни групи: трудове на учени, които засягат редица въпроси свързани с процеса на глобализация и трудовете на изследователи, които разглеждат някои от проблемите на организираното насилие в съвременните условия, като демонстрират задълбочени познания на автора по състоянието на проблема. Тези източници формират основата за достоверност при обосноваване на тезите и постановките изложени в дисертацията и показват способност за творческо оценяване на литературния материал.

7. Оценка за автореферата

Авторефератът отговаря на изискванията като обем и отразяване на структурата на дисертационния труд. Същевременно, същият не предава достатъчно ясно последователността и логическите връзки на основното изложение, отнасящо се основно до описането на широкият инструментариум от използвани методологии.

Считам, че като цяло, авторефератът представя достойнствата и научната стойност на дисертационния труд.

8. Критични бележки

Критичните ми бележки са насочени към прецизността на автореферата и конкретизирането на някои от частните и общи изводи. Препоръчвам в по-нататъшната си дейност полк. доц. д-р Румен Маринов да развива по-тясно научната си и публикационна дейност в професионално направление 9.2 „Военно дело“, което е приоритетно за профилиращата катедра, факултета, който ръководи и институцията.

9. Лични впечатления и други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение

Познавам полк. доц. д-р Румен Маринов от заемането на първа академична длъжност. От тогава полага системни и целенасочени усилия за повишаване на научната си квалификация чрез активна изследователска и публикационна дейност и заемане на съответните академични длъжности. Комуникативен и достъпен в отношенията си. Нямаме съвместни научни публикации.

10. Заключение

Разработеният от полк. доц. д-р Румен Маринов дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ на тема „Динамика на военната сигурност в променяща се среда за сигурност“ съответства на минималните изисквания за такъв труд.

В него се съдържат значими научни и научно-приложни резултати, които преставяват теоретични обобщения, приноси и подходи за изследване, анализ и прогнозиране на динамично променящата се среда за сигурност, представляващи оригинален принос в науката за сигурността.

Нямам информация за сигнали за наличие на плагиатство в труда и публикациите. Представен е доклад от антиплагиат проверка.

11. Оценка на дисертационния труд

Имайки предвид постигнатите научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ на тема „Динамика на военната сигурност в променяща се среда за сигурност“ и отчитайки критичните бележки, **давам положителна оценка** на труда и предлагам на уважаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“ на полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

24.07.2024 г.
гр. В. Търново

Резензент:
проф. д.н.

/Мадански/

11. Оценка на дисертационния труд

Имайки предвид постигнатите научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ на тема „Динамика на военната сигурност в променяща се среда за сигурност“ и отчитайки критичните бележки, **давам положителна оценка** на труда и предлагам на уважаемото научно жури да присъди научна степен „доктор на науките“ на полк. доц. д-р Румен Ангелов Маринов в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

24.07.2024 г.
гр. В. Търново

Резензент:
проф. д.н.

/Мадански/